

บทที่ 1

ศิลปะการใช้ภาษา

การเขียนเป็นการฝึกทักษะอย่างหนึ่ง นอกจากผู้เขียนจะฝึกเขียนอย่างต่อเนื่องแล้ว ผู้เขียนยังจะต้องรู้จักเลือกคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องมาใช้ แสวงหาอุปประโยคที่มีความหลากหลายและใช้สำนวนโวหารให้เกิดจินตภาพด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านไม่เกิดความเบื่อหน่าย สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ข้อเขียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน ราบรื่น ไพเราะและประทับใจ ศิลปะการใช้ภาษาเป็นเรื่องประณีตผู้เขียนจะต้องใส่ใจเป็นพิเศษ หลักเกณฑ์การใช้ภาษาเพื่อให้เกิดข้อเขียนที่ดีนั้น ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. ศิลปะการสรรคำใช้
2. ศิลปะการสร้างประโยค
3. สำนวนโวหาร

1. ศิลปะการสรรคำใช้

การสรรคำใช้ให้มีประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมสัมพันธ์กับการเลือกคำที่เหมาะสมสำหรับการเขียนเฉพาะเรื่อง ทั้งนี้เพื่อว่าผู้เขียนจะได้สื่อความในสารไปยังผู้อ่านได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ประหยัดคำและมีความหลากหลาย การสรรคำใช้ที่มีประสิทธิผลหรือการปรับปรุงการสรรคำใช้ให้ดีขึ้นนั้น รู้ได้จากปฏิกิริยาของผู้อ่านที่มีต่อถ้อยคำหรือกลุ่มคำที่ผู้เขียนใช้สื่อความ

ในการเขียนนอกจากผู้เขียนจะรู้ระบบภาษาดีแล้ว ผู้เขียนยังจะต้องรู้จักเลือกคำที่เหมาะสมมาใช้ให้ตรงความหมายด้วย มิฉะนั้นข้อเขียนที่ผู้เขียนเขียนขึ้นอาจไม่กระจำ ก่ากวม วกวน และไร้ชีวิตชีวา ด้วยเหตุที่ใช้คำกินความน้อยและไม่ชัดเจนมาเขียน การสรรคำใช้ที่มีประสิทธิผลนั้นอธิบายให้เข้าใจโดยตรงได้ยาก หากดูตัวอย่างจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น

[1]

“หลังจากการเจรจาอันแสนยากลำบากอยู่ประมาณสองสามเดือน สหภาพแรงงานรถไฟและสหภาพแรงงานสิ่งทอใกล้จะประสบข้อตกลงใหม่ แต่แม้กระนั้นก็ดี ก็ยังมีข้อขัดข้องในสิ่งที่น่ากลัวซึ่งเกิดขึ้น ถ้ายังมีการนัดหยุดงานอยู่ สมาชิกส่วนใหญ่ของสหภาพแรงงานรถไฟเป็นผู้ดูแลผู้ใช้แรงงานสิ่งทอส่วนใหญ่ซึ่งพร้อมจะนัดหยุดงานอีกอย่างน้อยสองสัปดาห์หรือมากกว่านั้น”

“หลังจากพากเพียรเจรจาอยู่นานสองเดือน สหภาพแรงงานรถไฟและสหภาพ
แรงงานสิ่งทอใกล้จะตกลงตามสัญญาข้อใหม่ แต่แม้กระนั้นก็ดีก็ยังอยู่ในช่วงวิกฤติ
อันเนื่องมาจากการนัดหยุดงาน ซึ่งสมาชิกสหภาพแรงงานรถไฟ 120,000 คน
สามารถบีบบังคับสมาชิกสหภาพแรงงานสิ่งทอประมาณร้อยละ 70 ให้หยุดงาน
ต่อไปอีกอย่างน้อยสองสัปดาห์หรือมากกว่านั้น”

ในย่อหน้าที่สองนั้นการสรรคำใช้เหมาะกว่าย่อหน้าแรกมาก กล่าวคือ ไม่เพียงแต่
ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าวิกฤติการณ์กำลังดำเนินอยู่เท่านั้น แต่ยังรู้ว่าการนัดหยุดงานนั้นมีความ
หมายอย่างไรผู้เขียนสรรคำใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหา ให้ความชัดเจน เป็นรูปธรรม ประหยัด
ถ้อยคำและมีความหลากหลายในการใช้ภาษาด้วย แม้ คำว่า “การเจรจาอันแสนยากลำบาก”
กับคำว่า “พากเพียรเจรจา” จะมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่คำว่า “พากเพียร” แสดงให้เห็น
ถึงทั้งความยากลำบากและการตัดสินใจที่ต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่ง ส่วนคำว่า “เจรจา”
เป็นคำสั้น ๆ ที่หมายถึงการพบปะที่อาจจะไม่ตกลงตามข้อสัญญานั้นก็ได้ คำว่า “สองสามเดือน”
และ “ส่วนใหญ่” นั้นเป็นถ้อยคำที่คลุมเครือ ควรกำหนดให้ชัดเจนดีกว่าว่า “สองเดือน”
“120,000 คน” และ “ร้อยละ 70” และคำว่า “บีบบังคับ” ทำให้มองเห็นภาพในช่วงวิกฤติการณ์
ดีกว่าคำว่า “ดูแล” จึงเห็นได้ว่าย่อหน้าแรกนั้น การสรรคำใช้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้
เพราะถ้อยคำขาดสาระสำคัญ

การรู้จักเลือกสรรคำใช้ให้เหมาะกับเรื่องนั้น ผู้เขียนจะต้องเลือกคำที่ให้ความ
กระชับแก่ผู้อ่าน การสรรคำใช้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนควรพิจารณาดังนี้คือ

- 1) ต้องเรียนรู้ธรรมชาติและขอบเขตของการใช้ถ้อยคำ
- 2) ต้องรู้ว่าคำหรือกลุ่มคำใด เมื่อนำมาใช้แล้วดีกว่าคำหรือกลุ่มคำอื่น
- 3) ต้องรู้ด้วยว่า คำที่ใช้จนติดเพราะเคยชินนั้น ควรหลีกเลี่ยง

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ร่ำรวยคำสำหรับนักเขียนจะเลือกนำมาใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
การศึกษาของผู้เขียนที่มีการขยายวงศัพท์กว้างขวางขึ้นและมีความเข้าใจถ้อยคำที่เขียนเพื่อให้
กระทบอารมณ์และความรู้สึกมากเพียงใด

ภาษาไทยประกอบด้วยคำสองประเภท คือ คำเดิม กับคำยืม คำเดิมนั้นเป็นคำไทย
ที่ใช้อยู่ดั้งเดิม เป็นคำพยางค์เดียวไม่มีควบกล้ำ การที่เกิดมีคำควบกล้ำพยางค์ขึ้นก็ด้วยเหตุ
ที่มีการประสมคำขึ้นใช้หรือการเติมอุปสรรคเทียมลงไป ส่วนคำยิมนั้นเป็นคำที่มาจากภาษาอื่น
ซึ่งในภาษาไทยไม่มีคำนั้น ๆ ใช้หรือคำยืมจากภาษาอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน การยืมคำ

มาใช้นั้นอาจเพื่อต้องการให้ศักดิ์ของคำสูงขึ้นกว่าคำเดิมก็ได้ เช่น นำมาใช้เป็นคำราชาศัพท์ หรือคำสุภาพ เป็นต้น

ต่อไปนี่คือคำยืมที่มาจากภาษาต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ในภาษาไทย ขอนำมายกเป็น ตัวอย่างพอสังเขป

คำเดิม	คำยืม
กิน	ฉัน รับประทาน เสวย
ใจ	กมล ทรวง มน ฤดี แด อูระ ฤทัย
ดอกไม้	บุปผา บุษบา บุษงา ผกา มาลัย มาลี สุมาลี สุกันธชาติ
ตะวัน	พระอาทิตย์ ทินกร ไถง รวี สุริยะ อากาศ
นก	บุหร่ง ปักษี ปักษา วิหค สกฤณา
ปด	โกหก มุสา เท็จ
ผีฟ้า	เทวดา เทพยดา เทวา เทวัญ
ฟ้า	นภดล นภาลัย โภขม เวหา อัมพร
ไม้	ไฉ่ ปราศจาก
ช่าง	เดิน ดำเนิน ยุรยาตร
หญิง	กัลยา กัญญา กานดา กลอยใจ โฉมยง โฉมฉาย บังอร พชุ พนิดา อรไท อนงค์

นอกจากนี้ยังมีคำยืมที่กำหนดได้แน่นอนว่ามาจากภาษาใด ในบางกรณีไม่มีคำเหล่านี้ใช้ในภาษาไทยก็มี หรือมีคำไทยใช้แต่ยืมคำภาษาอื่นมาใช้เพื่อเป็นคำราชาศัพท์หรือ เพื่อให้เกิดความไพเราะของถ้อยคำภาษาก็มี เช่น

ภาษาเขมร	เสวย จำเรียง กำเนิด โปรด บำเหน็จ บังเกิด เพลิง ถนอม
ภาษาจีน	ก้วยเตี้ยว โจ๊ก ซาละเปา เก๊กฮวย เกาลัด หวย ขิม ลิ่นจี้
ภาษาญี่ปุ่น	ไฮกุ สุกียากี้ ซากุระ ยูโด กีโมโน
ภาษาคัทซ์	บรันดี กอล์ฟ
ภาษาทมิฬ	สุริยัน ชีวัน มาลัย ประไพ วิไล อินทผลัม

ภาษาบาลี	บัลลังก์ ตัณฑหา เมตตา สามเณร มุสา อุจฉาระ ปัสสาวะ สามัญ
ภาษาสันสกฤต	โฆษณา ฉาปนสถาน ทฤษฏีไปรษณีย์ กรีกฏ อศรรย ทรัพย์ อวตาร มฤตยู
ภาษาเปอร์เซีย	เข้มขาบ การาวาน กากี บอแรกซ์
ภาษามลายู	อูรังอุตัง ทูเรียน มังคุด โลมา กะรัง หอยแครง กูเรา กระดิงงา
ภาษาอังกฤษ	ไนต์คลับ เล็ก เซลิกอปเตอร์ เรดาร์ ก็ตารี ไอศกรีม บิลเลียด

ผู้เขียนจำเป็นจะต้องตระหนักถึงถ้อยคำเหล่านี้เพื่อที่จะได้นำมาใช้เขียนให้เกิดความหลากหลาย และเพื่อถ่ายทอดความคิดให้ตรงตามที่ต้องการด้วย คำแต่ละคำย่อมมีที่ใช้ต่างกันตามศักดิ์ของคำ ตามสภาพแวดล้อม และกรณีที่ใช้ ผู้เขียนที่ชาญฉลาดต้องหาถ้อยคำที่เหมาะสมใช้ในข้อเขียนให้ได้ จึงจะทำให้ข้อเขียนมีค่ามีความหมายขึ้น

1.1 คำที่มีความหมายโดยตรงและคำที่มีความหมายโดยนัย (Denotation and Connotation)

การเขียนที่มีประสิทธิผลเกิดจากการที่ผู้เขียนต้องรู้ว่า คำที่ใช้มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ คำนั้นไม่เพียงแต่มีความหมายตามตัวอักษรเท่านั้น ยังแสดงออกทางอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกอีกด้วย ความหมายสองประการนี้ เรียกว่า ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย

คำที่มีความหมายโดยตรง หมายถึง ถ้อยคำที่แปลตามตัวอักษรหรือกำหนดความหมายตามพจนานุกรม ซึ่งผู้ใช้ภาษาใช้ร่วมกัน ตัวอย่างของคำมีความหมายโดยตรง เช่นคำว่า

เรือฟ่วง	หมายถึง	เรือหลายลำที่โยงต่อกันเป็นแถวยาวตามลำดับ
แม่พิมพ์	หมายถึง	สิ่งที่เป็นต้นแบบ
เส้นสาย	หมายถึง	ระบบเส้นของร่างกาย
ไม้แจ้ง	หมายถึง	ไม้ตีระนาดอย่างแจ้งทำให้เสียงดังมาก
กาฝาก	หมายถึง	พืชชนิดหนึ่งที่เกาะตามต้นไม้ใหญ่
แก้วตา	หมายถึง	ส่วนสำคัญของตาที่ทำให้แลเห็น
ขวัญ	หมายถึง	สิริ มงคล ความดี
ขบเพาะ	หมายถึง	ผลมะม่วงอ่อน ๆ ขนาดหัวแม่มือ

คำมีความหมายโดยนัย หมายถึง ระดับของความหมายของคำซึ่งเป็นความรู้สึกขั้นที่สองหรือที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งตามปกติจะเป็นความหมายเชิงเสนอแนะหรือความหมายโดยปริยายแปลตามตัวอักษรไม่ได้ เช่นคำว่า

เรือฟ่วง	หมายถึง ลูก
แม่พิมพ์	หมายถึง คนที่เป็นแบบอย่าง
เส้นสาย	หมายถึง พวกพ้องหรือผู้ช่วยเหลืออยู่ข้างใน
ไม้แข็ง	หมายถึง แข็งกร้าว
กาฝาก	หมายถึง ผู้ที่อาศัยเกาะคนอื่นกิน
แก้วตา	หมายถึง สิ่งที่รักยิ่ง
ขวัญ	หมายถึง ยอดกำลังใจ
ขบเพาะ	หมายถึง เด็กหญิงที่เพิ่งเริ่มแตกเนื้อสาว

คำจะมีความหมายโดยตรงหรือความหมายโดยนัยนั้น ผู้เขียนจะสื่อความยังผู้อ่านให้เข้าใจได้โดยการเข้าประโยคและมีบริบทอันเป็นความแวดล้อมซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ตามที่ต้องการ เช่นประโยคว่า

เราเห็นเรือฟ่วงโยงกันเป็นแถวยาวเหยียด
 เธอเป็นหญิงม่ายมีเรือฟ่วงแล้ว คุณจะแต่งงานกับเธอหรือ

ในประโยคแรก คำว่า เรือฟ่วง มีความหมายโดยตรง หมายถึง ส่วนในประโยคหลัง คำว่าเรือฟ่วง มีความหมายโดยนัย หมายถึง ลูก

และในประโยคว่า
 เราชอบกินมะม่วงขบเพาะจิ้มน้ำพริกแมงดา
 ชายขรย่อมชอบหญิงสาววัยขบเพาะ

ประโยคแรก คำว่า ขบเพาะ เป็นคำมีความหมายโดยตรง คือหมายถึง ผลมะม่วงอ่อนๆ ขนาดหัวแม่มือ ส่วนในประโยคหลัง คำว่า ขบเพาะ เป็นคำมีความหมายโดยนัย หมายถึง เด็กหญิงที่เพิ่งเริ่มแตกเนื้อสาว

การสรรคำใช้เพื่อให้มีประสิทธิผลนั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนทราบความแตกต่างของความหมายของคำที่สื่อความไปยังผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันเพียงใด ผู้เขียนจำต้องตระหนักเสมอว่าข้อความใดควรใช้คำมีความหมายโดยตรง และข้อความใดควรใช้คำมีความหมายโดยนัย เพื่อให้เหมาะกับเนื้อเรื่องและจุดมุ่งหมายที่จะสื่อความไปยังผู้อ่าน

1.2 สำนวน (Idiomatic Expression)

สำนวน คือ คำหรือกลุ่มคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ เป็นคำกล่าวที่มีชั้นเชิง ไม่ตรงไปตรงมา แต่มีความหมายในถ้อยคำนั้นๆ เช่นกลุ่มคำที่ว่า “กินบนเรือนจืดหลังคา” “ตบตา” มิได้มีความหมายตามตัวอักษร แต่มีความหมายในด้านให้ภาพพจน์ แม้ว่าถ้อยคำเช่นนี้จะขัดตามหลักเหตุผลหรือระบบไวยากรณ์ก็ตาม แต่ผู้เป็น

เจ้าของภาษาก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจน ทั้งนี้เพราะว่าสำนวนนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ภาษาที่เรียนรู้ได้โดยอาศัยประสบการณ์

การใช้สำนวนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเขียน บางครั้งอาจเกิดข้อผิดพลาดทำให้ไม่เป็นสำนวนได้ เนื่องจากความเร่งร้อนในการเขียนหรือมองข้ามไปโดยไม่พิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำ เช่น

เธอไม่เชื่อฟังพ่อแม่หนีตามผู้ชายไป สักวันหนึ่งจะต้องน้ำตาเซ็ดหัวเข้า

เธอไม่เชื่อฟังพ่อแม่หนีตามผู้ชายไป สักวันหนึ่งจะต้องน้ำตานองหน้า

ข้อความแรกใช้สำนวนภาษาถูกต้อง คือ “น้ำตาเซ็ดหัวเข้า” หมายถึง เสียใจเพราะเข้าใจหรือผิดหวังอย่างหนัก ส่วนข้อความที่สอง “น้ำตานองหน้า” มีความหมายตามตัวอักษร ไม่ใช่สำนวน หรือ

คนที่ไร้เงิน คิดทำสิ่งใดก็ไม่สำเร็จ เหมือนพายเรือในอ่าง

คนที่ไร้เงิน คิดทำสิ่งใดก็ไม่สำเร็จ เหมือนพายเรือในสระ

ข้อความแรกใช้สำนวนภาษาถูกต้อง คือ “พายเรือในอ่าง” หมายถึง คิดวกวนกลับไปกลับมา ส่วนข้อความที่สอง “พายเรือในสระ” มีความหมายตามตัวอักษร ไม่ใช่สำนวน

1.3 พหุศัพท์ (Multiple Vocabularies)

ศัพท์ที่ผู้เขียนนำมาใช้เขียนอาจเป็นถ้อยคำที่ใช้กันโดยทั่วไป แต่ในบางโอกาส คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันนี้ ในแต่ละท้องถิ่น อาจใช้แตกต่างกันออกไป หรือบางทีใช้ตามฐานะของบุคคล และในโอกาสต่างๆ กัน ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงโอกาส กลุ่มบุคคล ระดับการศึกษา เช่น คำว่า “ก๊าซชีวภาพ” เป็นศัพท์ทางวิชาการ หากผู้อ่านเป็นกลุ่มชนทั่วไป ก็ควรใช้คำว่า “ก๊าซมูลสัตว์” นอกจากนี้ การใช้คำศัพท์ตามระดับบุคคลให้ถูกต้องถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งด้วย เช่น

พระภิกษุอินมรณภาพแล้วเมื่อวานนี้

สมเด็จพระสังฆราชแห่งวัดมกุฏกษัตริยารามสิ้นพระชนม์หลายปีแล้ว

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่อสัญกรรมขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม

พ.ศ. 2453

คำว่า “มรณภาพ” “สิ้นพระชนม์” “ถึงแก่อสัญกรรม” และ “เสด็จสวรรคต” มีความหมายว่า “ตาย” แต่ใช้รูปศัพท์ต่างกันตามฐานะของบุคคล

คำศัพท์เหล่านี้ ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงเป็นพิเศษและใช้เขียนให้ถูกแบบแผน ถ้าผู้อ่านเป็นสามัญชนก็ใช้ภาษาแบบง่าย ๆ เข้าใจง่าย ถ้าผู้อ่านเป็นผู้รู้ เป็นนักวิชาการ ก็ใช้

ศัพท์วิชาการที่เข้าใจกันได้โดยเฉพาะ ข้อเขียนจึงจะน่าอ่านและเข้าใจได้ชัดเจน

1.4 ภาษาแบบแผนและภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน (Formal and Informal Diction)

ภาษาแบบแผนเป็นภาษาที่ได้จากภาษาบาลีสันสกฤต เขมร ศัพท์วิชาการ หรือภาษาของผู้มีการศึกษาสูง การใช้ภาษาระดับนี้ต้องพิจารณาถึงบุคคล โอกาส กาลเทศะ และประชุมชน ส่วนภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน เป็นภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทุกวัน เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายสำหรับบุคคลทั่วไป ตัวอย่างภาษาแบบแผน และภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน เช่น

ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน	ภาษาแบบแผน
หมอฟัน	ทันตแพทย์
ที่เสิร์ฟ	ณายนสถาน
ตาทิพย์	ทิพยจักขุ
ร้านอาหาร	ภัตตาคาร
คุก	ทัณฑสถาน
ทิ้งจดหมาย	ส่งจดหมายทางไปรษณีย์
แต่งงาน	มงคลสมรส

ภาษาแบบแผนและภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน มิใช่แตกต่างกันเพียงการใช้ถ้อยคำ แทนกันเท่านั้น การใช้ภาษาแบบแผนยังช่วยให้ข้อความในประโยคถูกต้อง เหมาะสม ไพเราะ และมีประสิทธิผลมากกว่าการใช้ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผนอีกด้วย เช่น

“กระผมดีใจโดยแท้จริงที่คุณทุกคนเรียบจบเรียบร้อยแล้วในวันนี้”

“ข้าพเจ้ามีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งในความสำเร็จของท่านทั้งหลายในวันนี้”

ข้อความแรกใช้ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน ส่วนข้อความหลังการใช้ภาษาแบบแผน แม้จะเข้าใจตรงกันก็จริง แต่การใช้ภาษาแบบแผนสละสลวย และไพเราะมากกว่า

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนพึงระลึกเสมอว่า การใช้ภาษาแบบแผนและภาษาที่ไม่เป็นแบบแผนนั้น ควรใช้ในโอกาสใด สถานการณ์ใด และบุคคลหรือประชุมชนใด โดยเลือกใช้ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง จะทำให้การใช้ภาษาสื่อความหมายกันได้ชัดเจน มิใช่ว่าข้อเขียนนั้นๆ จำเป็นจะต้องใช้ภาษาแบบแผนทุกกรณี เช่น

1

“การพาเด็กไปเที่ยวในสวนสัตว์จำเป็นจะต้องระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจาก

ความพลั้งเผลอหรือความคะนองของเด็ก เช่น เด็กอาจจะเหย่มือหรือเท้าเข้าไปในกรงที่ขังสัตว์ดุร้าย มีเสือ หมี จระเข้ เป็นต้น และจะถูกสัตว์ร้ายเหล่านั้นทำร้ายถึงตายได้”

2

“การนำเขวชนไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์ ฟังตระหนกถึงภยันตรายที่จะอุบัติขึ้นด้วยความประมาท อาทิ เขวชนอาจยื่นมือหรือเท้าเข้าไปในที่กักขังสัตว์ร้าย และสัตว์เหล่านั้นอาจทำอันตรายถึงชีวิตได้”

ข้อความแรกใช้ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน ข้อเขียนชนิดนี้ ผู้อ่านทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้ก็เพราะไม่มีศัพท์ที่จะต้องแปลให้เข้าใจอีกชั้นหนึ่ง เหมาะสมสำหรับผู้อ่านทั่วไป ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ส่วนข้อความหลัง เป็นภาษาแบบแผน ข้อเขียนนี้ผู้อ่านทั่วไปอาจอ่านไม่เข้าใจ แม้ภาษาที่ใช้จะไพเราะ แต่เข้าใจยากสำหรับผู้อ่านทั่วไป เช่น มีคำว่า เขวชน ทัศนจร ตระหนก ภยันตราย อุบัติ ประมาท อันตราย คำเหล่านี้ผู้มีความรู้หน่อยอาจอ่านไม่เข้าใจได้

1.5 ความเที่ยงตรง (Exactness)

ขั้นแรกที่ผู้เขียนจะสรรคำใช้ให้มีประสิทธิผลนั้น ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกคำมาใช้ให้เหมาะกับผู้อ่าน หากทราบเช่นนี้แล้ว การเลือกคำมาใช้ในข้อเขียนจะมีคุณค่าและเหมาะสม ขั้นต่อไปก็ต้องเข้าใจว่า คำที่นำมาใช้นั้นมีคุณภาพ เที่ยงตรง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนเพียงใด เกิดจินตภาพกระจ่างแก่ไหน ตรงตามที่คุณเขียนข้อความหรือไม่ ความเที่ยงตรงในการสรรคำใช้ให้มีคุณภาพนั้น แบ่งได้ดังนี้

1.5.1 ความถูกต้อง (Accuracy)

การใช้คำถูกต้อง หมายถึง การเลือกคำหรือข้อความที่ให้ความหมายใกล้เคียงที่สุดที่คุณเขียนตั้งใจไว้ คำหรือข้อความนั้น ควรพรรณนาวัตถุ คุณภาพ การกระทำ หรือความคิด ได้ถูกต้องแน่นอน เช่น

เรื่องสี่แผ่นดินที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้เขียนนับเป็นงานเขียนชั้นเอกของท่าน

การฝึกพูดที่ดีนั้นเน้นให้ผู้พูดพูดว่องไวและชัดเจน

คำว่า “งานเขียนชั้นเอก” สื่อความหมายไม่ถูกต้องชัดเจนเพราะไม่ทราบว่าป็นงานเขียนประเภทใด ซึ่งอาจเป็นบทความ สารคดี บทละคร เรื่องสั้น หรือนวนิยายก็ได้ จึงควรใช้คำว่า “นวนิยายชั้นเอก” แทน ส่วนคำว่า “ว่องไว” ก็ให้ความหมายไม่ถูกต้องเช่นเดียวกัน เพราะว่องไวเป็นอาการกิริยาที่แสดงออกมามีใช้การพูด ในที่นี้ควรใช้คำว่า “คล่อง”

การใช้คำถูกต้องนี้มุ่งถึงการสะกดการันต์ถูกต้องด้วย มีคำจำนวนมากคล้ายกัน แต่ความหมายแตกต่างกันมาก ในการใช้ภาษาจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วย เช่น

การเดินทางเรือในลำน้ำที่มีเกาะแก่งนั้น นายท้ายเรือจะต้องแล่นเรือไปตามร่องน้ำ เพื่อมิให้เรือกระทบแก่งหิน

โปรดดูรายการแสดงละครในวันนี้ได้จากสตีบัต****

หลังจากที่ตายหญ้าแล้ว เราจะต้องฉลาดเอาเศษหญ้าออกด้วย

ในประโยคแรกคำที่เหมาะสมคือ “ร่องน้ำ” หมายถึง ทางน้ำลึกที่เรือเดินได้ ส่วนคำว่า “ร่องน้ำ” หมายถึง ไปตามน้ำ ประโยคที่สองคำที่ถูกต้องคือ “สตีบัต” หมายถึง ใบแสดงรายการ มิใช่คำว่า “สตีบัต” ซึ่งหมายถึง เอกสารสำคัญที่แสดงถึงชาติกำเนิด วัน เดือน ปีเกิด บิดามารดาของบุคคล และประโยคที่สาม ใช้คำว่า “ฉลาด” หมายถึง ชักหรือลากหญ้าออก แทนคำว่า “ฉลาด” ที่หมายถึง เคลื่อนจากที่หมาย จะได้รับความถูกต้องชัดเจน

การใช้คำไม่ถูกต้องอีกประการหนึ่งก็คือ การใช้คำพ้องเสียงผิด เพราะคำพ้องเสียง นั้นมีความหมายต่างกันมาก ถ้าใช้ผิดความหมายก็ผิดไปด้วย เช่น

เขา**โจท**กันแข็งแขว่่าลูกสาวคุณสมหญิงประพุดิตนทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

โจทก็คณิตศาสตร์ขื่อนี้ยากจนไม่มีใครคิดออก

คำว่า “โจท” ในประโยคแรก มีความหมายถึง คำถามในวิชาคณิตศาสตร์ คำที่ควรใช้ให้ถูกต้องก็คือคำว่า “โจษ” ที่หมายถึง เล่าลือกันอื้ออึง และคำว่า “โจทก์” ในประโยคที่สอง หมายถึง ผู้กล่าวหา คำที่ถูกต้องควรใช้ว่า “โจท” หมายถึง คำถามในวิชาคณิตศาสตร์

1.5.2 คำรูปธรรม (Concreteness)

คำที่เป็นรูปธรรมทำให้มองเห็นภาพชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ คุณภาพ หรืออาการกิริยา การเลือกใช้คำชนิดนี้จะทำให้การสื่อความหมายกระชับ ผู้อ่านจะได้รับทั้ง ถ้อยคำและความคิดถูกต้องเที่ยงตรง ฉะนั้น การเลือกคำมาใช้ในข้อเขียนจึงต้องระวางความชัดเจนของถ้อยคำด้วย เช่น

ฝูงชนเดินขบวนไปสู่ทำเนียบรัฐบาล

และ

ฝูงชนพากันไปสู่ทำเนียบรัฐบาล

ประโยคแรกชี้ชัดให้เห็นรูปธรรมและเจาะจงมากกว่าประโยคที่สอง

ไฟไหม้บ้านไม้ห้าหลัง

ไฟไหม้บ้านไม้สองสามหลัง

ประโยคแรกชี้ชัดเจาะจงมากกว่าประโยคที่สอง

จงสังเกตประโยคต่อไปนี้

- 1) ข้าพเจ้าได้พบนักเขียนผู้เป็นญาติกำนันการเมือง
- 2) ข้าพเจ้าได้พบนักหนังสือพิมพ์ผู้เป็นญาติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 3) ข้าพเจ้าได้พบผู้เขียนบทบรรณาธิการผู้เป็นญาติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดนนทบุรี

- 4) ข้าพเจ้าได้พบผู้เขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐผู้เป็นญาติกับ คุณสมศักดิ์ วาที สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนนทบุรี
- 5) ข้าพเจ้าได้พบคุณวีรศักดิ์ วาที ผู้เขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผู้เป็นพี่ชายของคุณสมศักดิ์ วาที สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนนทบุรี

ประโยคทั้ง 5 ประโยค จะชี้ให้ผู้เอนเห็นการพรรณนาความคิดอย่างกว้าง ๆ แล้ว ค่อย ๆ แคบลง กล่าวคือ จากสิ่งที่เป็นามธรรมไปสู่รูปธรรม นั่นคือ การกล่าวถึงนักการเมือง ซึ่งมีหลายพันคน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีหลายร้อยคน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด นนทบุรีซึ่งมี 5 คน แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนนทบุรีที่ชื่อสมศักดิ์ วาที นั้นมีเพียง คนเดียว ประโยคที่ให้ความคิดสื่อมายังผู้อ่านได้ชัดเจนเช่นนี้ถือเป็นประโยคสมบูรณ์ชัดเจน

1.5.3 ความเหมาะสม (Appropriateness)

ผู้เขียนไม่เพียงแต่เลือกใช้คำให้ถูกต้องและเป็นคำรูปธรรมเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักเลือกใช้คำให้เหมาะกับผู้อ่าน เหมาะกับเรื่องและตรงกับความมุ่งหมายของ ผู้เขียนด้วย เป็นต้นว่า ผู้เขียนจะเลือกใช้ภาษาไม่เป็นแบบแผน ภาษาแบบแผน หรือศัพท์ วิชาการก็ย่อมขึ้นอยู่กับผู้อ่าน เช่น ในหนังสือสำหรับเด็ก อาจใช้ว่า

“ชวานาเลี้ยงวัวสำหรับไถนา”

ส่วนภาษาแบบแผนอาจใช้ว่า

“เกษตรกร เหล่านี้เลี้ยงโคไว้สำหรับไถนนา”

สำหรับศัพท์วิชาการ อาจใช้ว่า

“กรรมกรทั้งหลายหันมาใช้รถแทรกเตอร์ไถนาแทนโค”

การที่ผู้เขียนเลือกใช้คำต่างระดับกันเช่นนี้ก็เพราะผู้อ่านต่างระดับกันนั่นเอง เด็กใช้ภาษาอย่างหนึ่งจึงจะเข้าใจ ส่วนผู้ใหญ่ย่อมอ่านภาษาที่เป็นแบบแผนได้เข้าใจ สำหรับ นักวิชาการย่อมเข้าใจภาษาที่เป็นศัพท์วิชาการซึ่งบุคคลธรรมดาหรือเด็กไม่อาจเข้าใจได้

1.5.4 การประหยัดถ้อยคำ (Economy)

การประหยัดถ้อยคำจะช่วยให้ถ้อยคำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การ สื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำเท่าที่จำเป็น จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ถูกต้องชัดเจน

และสมบูรณ์ขึ้น การประหยัดถ้อยคำย่อมขึ้นอยู่กับกรรู้จักเลือกใช้คำที่ถูกต้อง และพยายามหลีกเลี่ยงคำที่ซ้ำซากซึ่งไม่จำเป็น เช่น

- “หลังจากที่นายกรัฐมนตรีกล่าวสุนทรพจน์จบแล้ว นายกรัฐมนตรีก็
ออกเดินทางโดยเครื่องบินมุ่งหน้าสู่ทำเนียบรัฐบาล” (ซ้ำซาก)
- “เมื่อกล่าวสุนทรพจน์แล้ว นายกรัฐมนตรีก็ขึ้นเครื่องบินกลับทำเนียบ
รัฐบาล” (ประหยัด)
- “มีหลายกรณีเหลือเกินที่นักเรียนจำนวนมากปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ยาก” (ซ้ำซาก)
- “นักเรียนจำนวนมากปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ยาก” (ประหยัด)
- “วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่ยากที่สุด” (ซ้ำซาก)
- “ฟิสิกส์เป็นวิชาที่ยากที่สุด” (ประหยัด)
- “สมชายไม่มีเงินรายได้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค” (ซ้ำซาก)
- “สมชายไม่มีเงินซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค” (ประหยัด)

ความประหยัดถ้อยคำมิใช่เพียงการเลือกใช้คำสั้น ๆ หรือง่าย ๆ เท่านั้น แต่ต้องรวมถึงความชัดเจนและถูกต้องด้วย เช่น

- “ส่วนประกอบต่าง ๆ ของการแสดงละครมีความสำคัญเท่ากับการแสดง” (กว้างมาก)
- “ส่วนประกอบต่าง ๆ ของการแสดงละครโดยเฉพาะ แสง เครื่อง
แต่งกาย การออกแบบฉาก มีความสำคัญเท่ากับการแสดง” (ดีขึ้น)
- “แสง เครื่องแต่งกาย การออกแบบฉากละคร มีความสำคัญเท่ากับการ
การแสดง” (ประหยัด)

1.5.5 การหลากคำ (Variety)

การหลากคำเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านไม่เบื่อหน่ายเมื่ออ่านข้อเขียน โดยเฉพาะเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำซากโดยไม่จำเป็น การหลากคำกระทำได้โดยการสรรหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือคล้ายกันมาสลับเปลี่ยน เพื่อให้เกิดความหลากหลายและทำให้ข้อความที่เขียนไพเราะน่าอ่าน เช่น

“หากมนุษย์ไม่มีคุณธรรม ไม่มีเมตตาธรรม ไม่มีความรักเพื่อนมนุษย์
ด้วยกันแล้ว กล่าวได้ว่า เขาไม่มีวิญญาณแห่งความเป็นมนุษย์เลย” (ซ้ำซาก)

“หากมนุษย์ขาดคุณธรรม ปราศจากเมตตาธรรม ไร้ความรักเพื่อน
มนุษย์ด้วยกันแล้ว กล่าวได้ว่า เขาไม่มี วิญญาณแห่งความเป็นมนุษย์เลย” (หลากคำ)

“พระมหากษัตริย์แม้ไร้ความรู้ ก็ได้รับความเจริญอย่างเอกได้โดย
ส่องแสงผู้เจริญด้วยวิชา เปรียบเหมือนพฤกษชาติอยู่ใกล้น้ำฉะนั้น
สุรา นารี ล่าเนื้อ การพนัน รับทรัพย์สมบัติโดยไม่ยุติธรรม วาจายา
หยาบช้า และทัณฑ์รุนแรงไปเป็นข้อเสียหายของพระมหากษัตริย์”

(ข้าชาก)

“พระภูบาลแม้ไร้ความรู้ ก็ได้รับความเจริญอย่างเอกได้โดยส่องแสง
ผู้เจริญด้วยวิชา เปรียบเหมือนพฤกษชาติอยู่ใกล้น้ำฉะนั้น
สุรา นารี ล่าเนื้อ การพนัน รับทรัพย์สมบัติโดยไม่ยุติธรรม วาจายาหยาบช้า
และทัณฑ์รุนแรงเกินไปเป็นข้อเสียหายของพระมหากษัตริย์”

(หลากคำ)

1.6 โวหารเลิศเลอ (Pretentious)

ผู้เขียนที่ไม่ชำนาญมักจะคิดเสมอว่า เขียนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้อ่านเกิดความ
ประทับใจ และด้วยแนวความคิดเช่นนี้ ผู้เขียนจึงพยายามใช้โวหารที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความพิศวง
และไม่เข้าใจความหมายของภาษาที่ใช้ได้ชัดเจนเหมือนการใช้ถ้อยคำธรรมดา เช่น คำว่า “ที่รองรับ
ของเสีย” แทนคำว่า “ถังขยะ” หรือคำว่า “เปิดเผยความลับ” แทนคำว่า “ประกาศ” และคำว่า
“วิศวกรสุขาภิบาล” แทนคำว่า “ภารโรง” ถ้อยคำที่เป็นโวหารเลิศเลอเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ
ไขว้เขวเสมอ เช่น

“นักวิชาการผู้โด่งดังสะท้านฟ้า 99 คน ร่วม
กันถวายฎีกาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

(โวหารเลิศเลอ)

“นักวิชาการผู้มีชื่อเสียง 99 คน ร่วมกัน
ถวายฎีกาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

(ความชัดเจน)

“ผมขอแนะนำให้ท่านทั้งหลายรู้จักอากันตุกะ
ในงานนี้”

(โวหารเลิศเลอ)

“ผมขอแนะนำให้ท่านทั้งหลายรู้จักแขก
รับเชิญในงานนี้”

(ความชัดเจน)

1.7 คำนวนอ้อมค้อม (Cliché s)

ข้อเขียนที่ไม่มีประสิทธิผล มักเกิดจากการใช้ถ้อยคำที่อ้อมค้อมหรืออาจจะ
เป็นถ้อยคำ ภาษิต หรือความคิดเห็นที่ดาษดื่นโดยทั่วไปซึ่งได้พบเห็นจนชิน บางทีอาจเป็น

คำเก่าที่ไม่มีผู้ทราบความหมายหรือคำเลิกใช้แล้ว ข้อเขียนที่ดีต้องให้ความหมายถูกต้องชัดเจน ผู้อ่านอ่านแล้วไม่ต้องตีความหรือเกิดความสงสัย เช่น

“การรัดเข็มขัด ช่วยให้ชาติเจริญ”	(คำอ้อมค้อม)
“การประหยัด ช่วยให้ชาติเจริญ”	(ความชัดเจน)
“ข้าพเจ้ามาถึงโรงละครแห่งชาติเป็นคนสุดท้าย แต่ไม่ใช่ที่สุด”	(คำอ้อมค้อม)
“ข้าพเจ้ามาถึงโรงละครแห่งชาติเป็นคนสุดท้าย”	(ความชัดเจน)
“การเดินทางอันยาวนานแห่งชีวิตสั้นสุดลง”	(คำอ้อมค้อม)
“เขาตายแล้ว”	(ความชัดเจน)
“การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอโดยใช้วิจารณญาณเป็นการป้อนอาหารสมองให้แตกฉาน”	(คำอ้อมค้อม)
“การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอโดยใช้วิจารณญาณเป็นการเสริมสร้างความคิดให้แตกฉาน”	(ความชัดเจน)

1.8 คำฟุ่มเฟือย (Wordiness)

วลีมีใช้ว่าจะจำเป็นหรือดีกว่าคำคำเดียวเสมอไป คำฟุ่มเฟือยนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดความไม่เข้าใจต้องแก้แล้วยังทำให้เกิดความคลุมเครืออีกด้วย

1.8.1 คำไม่ตรงความหมาย (Loose Synonyms)

คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยนั้นมีมาก จึงควรระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำเหล่านี้ คำคำเดียวที่มีความหมายถูกต้อง กระชับ ย่อมดีกว่าการใช้คำหลายคำหรือทั้งวลี เช่น

“ทฤษฎีนี้เก่าเกินไปและไม่ซ้ำก็หมดความสำคัญ”	(คำฟุ่มเฟือย)
“ทฤษฎีนี้ล้ำสมัยแล้ว”	(ความชัดเจน)
“นักเขียนสองคนนี้มีความเกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์กันหลายประการ”	(คำฟุ่มเฟือย)
“นักเขียนสองคนนี้มีความคล้ายคลึงกันหลายประการ”	(ความชัดเจน)

1.8.2 คำไม่มีสาระสำคัญ (Deadwood)

ถ้อยคำที่ไม่มีสาระสำคัญประกอบด้วยคำหลาย ๆ คำหรือวลีที่ไม่มีประโยชน์ต่อเนื้อเรื่องหรือข้อความนั้น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นคำหรือวลีที่สอดแทรกเข้ามาซึ่งไม่มีสาระสำคัญแต่อย่างใด เช่น

“ในเรื่องเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ข้าพเจ้าชอบที่ชาย หญิง และเด็กรู้จักทำงานร่วมกัน”	(คำไม่มีสาระสำคัญ)
“ข้าพเจ้าชอบการทำงานร่วมกัน”	(คำกระชับ)
“เกิดการกล่าวหาจากนักวิชาการทั้งหลายว่า นายกรัฐมนตรีไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่”	(คำไม่มีสาระสำคัญ)
“นักวิชาการทั้งหลายกล่าวหาว่า นายกรัฐมนตรีไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่”	(คำกระชับ)
“ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะนักเขียนดีเด่นแห่งชาติ”	(คำไม่มีสาระสำคัญ)
“ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนักเขียนดีเด่นแห่งชาติ”	(คำกระชับ)

1.8.3 คำมีความหมายซ้ำ (Redundancy)

การใช้คำหรือวลีที่มีความหมายซ้ำกันจะทำให้ข้อเขียนวกวนและเข้าใจยาก นับเป็นการใช้คำฟุ่มเฟือย เช่น

“หนังสือพิมพ์ฉบับนี้เขียนตามลำดับวันเดือนปี ทั้งนี้เพื่อที่จะจัดลำดับตามวันเดือนปีที่มีเหตุ การณ์เกิดขึ้น”	(คำมีความหมายซ้ำ)
“หนังสือพิมพ์ฉบับนี้เขียนตามลำดับเหตุการณ์”	(คำกระชับ)
“บุคคลที่เกิดมาในโลกนี้ ย่อมประสงค์จะกระทำ ความดีทุกคน”	(คำมีความหมายซ้ำ)
“บุคคลที่เกิดมาย่อมประสงค์จะทำความดี ทุกคน”	(คำกระชับ)
“กวีสมัยใหม่ในปัจจุบันนี้ ไม่นิยมเขียนร้อยกรอง ขนาดยาว”	(คำมีความหมายซ้ำ)
“กวีสมัยใหม่ไม่นิยมเขียนร้อยกรองขนาดยาว”	(คำกระชับ)

1.9 การใช้คำเน้นหรือคำแสดงเงื่อนไขเกินความจำเป็น (Overuse of Intensive and Qualifiers)

คำเน้น เช่น มาก จำนวนมาก แน่นอน แท้จริง ด้วยตนเอง ก่อนข้างเป็นคำ

ที่ผู้เขียนนำมาใช้เน้นความในประโยค คำเหล่านี้มักเป็นคำที่ให้ความหมายคลุมเครือและ
กระทบใจผู้อ่านน้อยมาก จึงถือว่าเป็นคำพุ่มเฟือยมากกว่าเน้น เช่น

- “ละครองก์ที่สามสำคัญมาก” (ธรรมดา)
- “ละครองก์ที่สามสำคัญที่สุดในการแสดงครั้งนี้” (ดีขึ้นไป)
- “ข้าพเจ้าสนุกสนานกับการท่องเที่ยวทางเรือแน่นอน” (ธรรมดา)
- “ข้าพเจ้าสนุกสนานกับการท่องเที่ยวทางเรือ” (ดีขึ้นไป)
- “ข้าพเจ้าค่อนข้างหวาดกลัวเรื่องการขาดแคลนน้ำในปีนี้” (ธรรมดา)
- “ข้าพเจ้าหวาดกลัวเรื่องการขาดแคลนน้ำในปีนี้” (ดีขึ้นไป)

ผู้เขียนอาจแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำแสดงเจตนา เช่น อาจเป็น

ผู้เขียนอาจแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำแสดงเจตนา เช่น อาจเป็นไปได้ อาจจะ
ดูเหมือนว่า คิดว่า เชื่อว่า ที่สมมติว่า เขียนข้อความที่ทำให้เห็นถึงความไม่แน่ใจของผู้เขียน เช่น

- “ดูเหมือนว่า การประหยัคจะอยู่ในช่วงเวลาเงินเฟ้อ” (ธรรมดา)
- “การประหยัคอยู่ในช่วงเวลาเงินเฟ้อ” (ดีขึ้นไป)
- “อาจเป็นไปได้ว่า โลกนี้คือโรงละครใหญ่” (ธรรมดา)
- “โลกนี้คือโรงละครใหญ่” (ดีขึ้นไป)
- “ข้าพเจ้าคิดว่า ชงไชย แมคอินไตรี อาจจะเป็น นักร้องที่ข้าพเจ้า
ชอบ” (ธรรมดา)
- ชงไชย แมคอินไตรี เป็นนักร้องที่ข้าพเจ้าชอบ” (ดีขึ้นไป)

1.10 การเลี่ยงคำ (Euphemisms)

การเลี่ยงคำ หมายถึง การใช้คำที่เลี่ยงความไม่สบายใจของผู้อ่าน โดยเฉพาะ
ผู้เขียนพยายามจะเลี่ยงคำที่เกี่ยวข้องกับความตาย เพศ อาชญากรรม ส่วนประกอบของ
ร่างกาย และถ้อยคำดูถูกดูหมิ่น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจะใช้วิธีเขียนโดยการเลี่ยงคำอย่างไร
ควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้วย เพราะการเลี่ยงคำเป็นภาษาภาพพจน์ เช่น

- “ภาพยนตร์เรื่องรักล้นโลกเป็นเรื่องดีแม้ชีวิตของแม่ผีเสื้อราตรี
คนหนึ่ง” (ธรรมดา)
- “ภาพยนตร์เรื่องรักล้นโลกเป็นเรื่องดีแม้ชีวิตของโสเภณีคนหนึ่ง” (ดีขึ้นไป)
- “ผู้รักษากฎหมาย เรียกให้ชายหนุ่มหยุดรถ และเห็นว่าเขาอยู่ใน
อาการครองสติไม่ได้” (ธรรมดา)
- “ตำรวจเรียกให้ชายหนุ่มหยุดรถ และเห็นว่า เขาเมามาก” (ดีขึ้นไป)

2. ศิลปะการสร้างประโยค

ข้อเขียนที่ดีย่อมขึ้นอยู่กับระบบการสร้างประโยค และการสร้างประโยคจะประสบความสำเร็จด้วยดีได้ก็โดยการถ่ายทอดความคิดจากผู้เขียนสู่ผู้อ่านได้ตรง ถูกต้อง ชัดเจนแจ่มแจ้ง คุณสมบัติเช่นนี้เป็นศิลปะการสร้างสรรคที่สำคัญยิ่งในอันที่จะถ่ายทอดความคิดออกเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพราะการสร้างประโยคหลายๆ ประโยคต่อเนื่องกันจะเป็นข้อเขียนที่สื่อความรู้ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้บังเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่สำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นที่ประทับใจผู้อ่านได้เพียงใด

ก. ชนิดของประโยค

ลักษณะของประโยคที่จะกล่าวถึงในการสร้างประโยคนี้ ถือลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประโยคพื้นฐาน ประโยคขนานความ และประโยคกระชับความ รูปลักษณะของประโยคเหล่านี้ จะชี้แจงให้เห็นระบบการสร้างประโยคเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนและฝึกฝนต่อไปดังนี้

1. ประโยคพื้นฐาน (Normal Sentences)

ประโยคพื้นฐานในภาษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ชนิดด้วยกัน คือ

1.1 ประโยคความเดียว (Simple Sentences)

1.2 ประโยคความรวม Compound Sentences)

1.3 ประโยคความซ้อน Complex Sentences)

1.1 ประโยคความเดียว

ประโยคความเดียวคือประโยคที่มีใจความเดียว มีประธาน กริยาหรือกรรมเพียงตัวเดียว ประโยคความเดียวแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคประธานซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค อันประกอบด้วยบทประธานและบทขยายประธานด้วยก็ได้ กับอีกส่วนหนึ่งคือภาคแสดงซึ่งทำหน้าที่แสดงอาการที่ประธานได้กระทำ ประกอบด้วยบทกริยา บทขยายกริยา บทกรรมและบทขยายกรรม

ประโยคความเดียว อาจมีเพียงบทประธานและบทกริยาเท่านั้นก็ได้ เช่น

“ข้างวัง แมานอน หน้าต่างเปิด หมูร้อง”

และในประโยคที่มีบทกริยาที่ต้องการกรรม ก็จะมีบทกรรมมารับข้างท้าย ประโยคจึงประกอบด้วย บทประธาน บทกริยา และบทกรรม เช่น

“นักศึกษาเขียนบทความ”

“นักท่องเที่ยวดำภาพวัดพระศรีรัตนศาสดาราม”

“พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องเมฆะป่า”

อย่างไรก็ดี ประโยคความเคียวมีใจประกอบด้วยบทประธาน บทกริยาและบทกรรม เท่านั้น ยังประกอบด้วยบทประธาน บทขยายประธาน บทกริยา บทขยายกริยา บทกรรมและบทขยายกรรม ด้วย เช่น

“เด็กเกระ ยิงนกนางเขนตาย”

ถ้าตัดบทขยายออก จะได้เป็นประโยคว่า เด็กยิงนก คำว่า เกระ ขยายเด็ก ตาย ขยาย ยิง และ นางเขน ขยาย นก คำขยายเหล่านี้ช่วยให้ข้อความในประโยคชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

“โจรเรียกค่าไถ่จับเด็กอายุ 3 ขวบในโรงแรมแม่ศรีเรือน”

“ตำรวจจราจรเปิดไฟจราจรที่แยกบางกะปิ”

1.2 ประโยคความรวม

ประโยคความรวมคือประโยคความเดียวตั้งแต่สองประโยคขึ้นไปมาเรียงติดต่อกัน เป็นประโยคเดียวโดยใช้สันธานเชื่อมประโยคเข้าด้วยกัน ใจความของประโยคความเดียวจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ก็ตาม แต่ทุก ๆ ประโยคจะมีความสำคัญเท่าเทียมกันโดยตลอด ประโยคความรวมแบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ

1.2.1 ประโยคความรวมที่มีเนื้อความคล้อยตามกัน อาจจะคล้อยตามกันด้วยเวลา ด้วยอาการ หรือคล้อยตามเป็นเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ สันธานที่ใช้เชื่อมประโยค ได้แก่ ก็ และ จึง กับ แล้ว...จึง แล้ว...ก็ ครั้น...จึง เช่น

“สมศรีและสาวิตรีไปเที่ยวพืชไปด้วยกัน”

“ถ้าฉันเป็นนก ฉันก็จะบินไปให้ทั่วท้องฟ้าสีคราม”

“ครั้นวันขอมมาถึงบ้าน เขาจึงรู้ว่าแม่ป่วย”

1.2.2 ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน สันธานที่ใช้เชื่อมประโยคชนิดนี้ ได้แก่ แต่...ก็ แต่ว่า แต่ทว่า กว่า...ก็ ถึง...ก็ เช่น

“กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้”

“ชาติกินขนมปาก แต่เป็นประโยชน์แก่คนใจ”

“ถึงเขาจะเป็นคนจน แต่ฉันก็รักเขาสุดหัวใจ”

1.2.3 ประโยคความรวมที่มีเนื้อความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง สันธานที่ใช้เชื่อมประโยคชนิดนี้ ได้แก่ หรือ เช่น

“เธอจะเอาเงินหรือของกำนัล”

“ไม่ว่าฉันก็ต้องตัดสินใจเรื่องนี้”

“นักศึกษาต้องขยันทบทวนตำรา มิฉะนั้นจะสอบไม่ผ่าน”

1.2.4 ประโยคความรวมที่มีเนื้อความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ประโยคหน้าเป็นเหตุ

ประโยคหลังเป็นผล สันธานที่ใช้เชื่อมได้แก่ **จึง** ในบางกรณีอาจใช้คำวิเศษณ์อื่นมาประกอบสันธาน จึง ด้วยก็ได้ คือ ดังนั้น ดังนั้น ในกรณีนี้ ฉะนั้น เพราะฉะนั้น เช่น

“เขาเป็นคนเห็นแก่ตัว **จึง**ไม่มีใครชอบ”

“สุดใจเป็นผู้ร้ายมากคน **ดังนั้น**จึงต้องหนีตำรวจ”

“เธอประพฤติตนเป็นคนเกเร**เพราะฉะนั้น**จึงถูกแม่ตำหนิว่ากล่าวไม่เว้นแต่ละวัน”

1.3 ประโยคความซ้อน

ประโยคความซ้อนคือประโยคความเดียวตั้งแต่สองประโยคขึ้นไป มาประกอบกัน ตกแต่งให้มีเนื้อความชัดเจนยิ่งขึ้น ประโยคความซ้อนนั้นประกอบด้วยประโยคสำคัญประโยคหนึ่ง และมีประโยคย่อยมาประกอบเพื่อตกแต่งให้ประโยคสำคัญมีเนื้อความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

“สมชายชอบสวมเสื้อผ้าที่มีสีสดใส”

ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยคความเดียว 2 ประโยค คือ

“สมชายชอบสวมเสื้อผ้า” (ประโยคสำคัญ)

“เสื้อผ้ามีสีสดใส” (ประโยคย่อย)

โดยใช้สันธาน “ที่” เป็นตัวเชื่อมประโยคย่อย เพื่อตกแต่งให้ประโยคสำคัญมีเนื้อความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในประโยคความซ้อน จะมีประโยคย่อยตกแต่งประโยคสำคัญ แบ่งตามหน้าที่ได้ 3 ชนิดคือ

1.3.1 ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่แทนคำนามและสรรพนาม หรือกริยาสภาวะเวลา และประโยคเหล่านี้อาจอยู่ในตำแหน่งประธาน กรรม หรือบทขยาย เช่น

“**แรงจذبหลังคา** เป็นलगบอกเหตุชั่วร้าย” (ประธาน)

“ใคร ๆ ก็เกลียดคน**ชอบอวดวิชาผู้อื่น**” (กรรม)

“พี่บอกฉันว่า**น้ำท่วมใหญ่ในภาคใต้**” (บทขยาย)

1.3.2 ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายนามหรือสรรพนาม จะมีคำ ที่ ซึ่ง อัน เป็นคำเชื่อม เช่น

“พ่อแม่ที่**ไม่อบรมเลี้ยงดู**ลูกตั้งแต่วัยเยาว์ย่อมนำตาตกในภายหลัง”

“นารี**ซึ่งไร้ปัญญา**มักมีความงามเป็นที่ต้องตาต้องใจเสมอ”

“บุคคลอัน**หลุดพ้นจากอาสวะเบื่องัน**คือพระโสดาบัน”

1.3.3 ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยาหรือวิเศษณ์ เช่น

“เขาทำตาม**ที่ผู้บังคับบัญชาสั่ง**ทุกประการ”

“รถยนต์ของมะลิ**วิ่งช้า**ราวกับเต่าคลาน”

“เธอเดินเร็วกว่าฉัน**วิ่งเสียอีก**”

ประโยคพื้นฐานซึ่งได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคความรวมและประโยคความซ้อนนี้ เมื่อนำมาเรียบเรียงเข้าประโยคเป็นข้อความต่อเนื่องกันแล้ว จะมีลักษณะประโยคที่ผสมผสาน กลมกลืนกันระหว่างประโยคความเดียว ประโยคความรวมและประโยคความซ้อน ฉะนั้นการสร้างประโยคจึงอาศัยความกลมกลืนกัน ไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น

“ท่านเจ้าคุณอมรมณีที่วัดโบสถ์นี้ชราภาพมากแล้ว (1) แต่ก็ดูแข็งแรง (2) และน่า เลื่อมใสเพราะมีศิลาจารวัตรอันควรเคารพกราบไหว้ (3)”

ข้อความนี้มีรูปประโยคประกอบด้วย ประโยคความเดียว (1) ประโยคความรวม (2) และประโยคความซ้อน (3) ผสมกลมกลืนต่อเนื่องกันไป ผู้สร้างประโยคจึงไม่ควรคำนึงว่า จะสร้างประโยคชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะการคิดสร้างประโยคอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้เกิดการกันกระแสดความคิดทำให้ความคิดสะดุดหยุดชะงักลงได้

2. ประโยคขนานความ (Parallel Sentences or Balanced)

ประโยคขนานความ เป็นประโยคที่มีส่วนประกอบของคำ วลีหรือประโยคเชื่อมโยง ต่อเนื่องกันไปในลักษณะสมดุล ในประโยคขนานความอาจมีประโยคย่อยที่มีความขัดแย้งกัน และมีสันธานเชื่อมประโยค แต่ประโยคต่างๆ จะมีลักษณะสมดุลกันเสมอ สิ่งสำคัญของ ประโยคขนานความที่แสดงให้เห็นชัด ได้แก่ ความสมดุลและจังหวะของคำหรือวลีในส่วนใด ส่วนหนึ่งของประโยคจะถ่วงดุลหรือขัดแย้งกับคำหรือวลีในอีกส่วนหนึ่งของประโยค ประโยค ขนานความทำให้เกิดความไพเราะเช่นเดียวกับทำให้เกิดความประทับใจ เช่น

“นักวิชาการมีความรู้แต่ไร้อำนาจ ส่วนนักปกครองมีอำนาจแต่ไร้ความรู้”

– ลักษณะถ่วงดุลด้วยการใช้ประโยค

“เกิดและตายเป็นของคู่กัน เกิดเป็นเบื้องต้นและตายเป็นเบื้องปลายแห่งชีวิต ของคนแต่ละคน เพราะฉะนั้น เกิดและตายจึงต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์ถือ เหตุการณ์ทั้งสองนี้เป็นตอนสำคัญ เพราะเป็นบันปลายแห่งชีวิต ต้องประกอบกิจพิธีกรรม ตามประเพณี เพื่อประโยชน์แห่งความสุขในโลกนี้และโลกหน้า”

– ลักษณะถ่วงดุลด้วยการใช้ถ้อยคำ

“การเผื่อแผ่และบอกปิด ทุกข์และสุข ความพึงใจและเกลียดชัง ในข้อเหล่านี้ นุรุษยกตนขึ้นเทียบย่อมประมาธรู้ได้อย่างแน่นอน”

– ลักษณะถ่วงดุลด้วยการใช้วลี

“คนพวกหนึ่งใหญ่โตมีอำนาจราชศักดิ์ มีบ้านใหญ่โต คนสักร้อยก็อยู่ได้สบาย แต่อีกพวกหนึ่งไม่มีอะไรกิน ต้องเที่ยวขูดเขี่ยเศษอาหารที่เขาทิ้งแล้วมากิน ที่ซุกหัวนอนคือ ริมถนน”

- ลักษณะถ่วงดุลด้วยการใช้ข้อความแสดงความคิด

ประโยคขนานความนี้จัดเป็นความมุงดงมของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง ลักษณะถ่วงดุลนี้อาจใช้เป็นคำ วลี ประโยค ข้อความยาวหรือสั้นอย่างใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความคิดและเนื้อเรื่องที่ผู้เขียนนำมาเขียนเสนอผู้อ่าน

3. ประโยคกระชับ (The periodic Sentences)

ประโยคกระชับคือประโยคที่เรียงความคิดสำคัญไว้ในลำดับแรกและขยายความต่อเนื่องไปจนสิ้นกระแสดความ ผู้อ่านต้องอ่านให้จบประโยคหรือข้อความ มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง ประโยคชนิดนี้จะยึดความสนใจของผู้อ่านไว้ได้ นับว่าเป็นการสร้างประโยคที่ดีประการหนึ่ง เช่น

“ความเกียจคร้านคือการปล่อยวางธุระไม่รับผิดชอบ ไม่ชวนชววยกระทำ เหตุเพราะมีความย่อท้อและเห็นแก่ความสะดวกสบาย จัดว่าเป็นสิ่งมีโทษ นำไปสู่ความเสื่อม ผู้มีความเกียจคร้านไม่อาจทำการงานหรือทำความดีความเจริญให้สำเร็จได้ จะร่วมงานอยู่ที่ใดก็ตามก็ทำให้งานนั้นมีความล่าช้าเสียหาย จึงเป็นที่น่ารังเกียจและน่าอิดหนาระอาใจแก่คนทั่วไป ทั้งอาจทำให้ได้รับโทษทัณฑ์เพราะทำให้หน้าที่เสียหายด้วย”

- ความคิดสำคัญคือ ลักษณะและโทษของความเกียจคร้าน

“นาบหม้อเกลือคือ การเอาเกลือบรรจุลงในหม้อตาลมีฝาละมีปิด ตั้งบนไฟ เเผาจนร้อนจัด เกลือในหม้อจะแตกกระเบิดคังเผียะพะ แต่ไม่กระเด็นออกมาเพราะติดฝาละมี ยกหม้อเกลือวางลงบนใบละหุ้งหรือใบพลับพลึง สุดแต่จะหาใบไม้แบบไหนได้ง่าย และเอาผ้าผืนสีเหลี่ยมขนาดใหญ่ห่อหม้อตาลนี้พร้อมทั้งใบละหุ้งหรือใบพลับพลึงที่รองไว้ให้เหลือชายผ้าพอจะจับรวบทำเป็นกระจุกสำหรับถือเพื่อเอาไปคั่งตามตัวทั่วไปและโดยเฉพาะคั่งที่หัวหน่าว ว่าทำเพื่อห่มคลุมหุดตัวเข้าอุ้มตามเดิม ตามปรกติมักทับหม้อเกลือตอนบ่ายครั้งหนึ่ง และตอนเช้ามีอีกครั้งหนึ่ง ทำอย่างนี้ทุกวัน”

- ความคิดสำคัญคือ การนาบหม้อเกลือเพื่อห่มคลุมเข้าอุ้มเป็นการอธิบายขยายความคิดสำคัญว่ามีวิธีการทำอย่างไร

“ขณะพระองค์เสด็จมาใกล้เบญจกัณฐ์นครก็อราชกฤห้เป็นเวลาจวนสิ้นทิวาวาร แดดในยามเย็นกำลังอ่อนลงสู่สมัยใกล้วิกาล ทอแสงแผ่ซ่านไปยังสาทิเกษตร แลละลิวเห็นเป็นทางสว่างไปทั่วประเทศสุดสายตา คู่ประหนึ่งมีหัตถ์ทิพย์มาปกแผ่อำนาจสวัสดิ์ เบื้องบนมีกลุ่มเมฆเป็นคลื่นซ้อนทับสลับกันเป็นทิวแถว ต้องแสงแดดจับเป็นสีระยิบระยับแววประหนึ่งเอาทราชทองไปโปรยปราย เลื่อนลอยลิว ๆ เรี่ย ๆ ราชลงจคขอบฟ้า ขาวนาและโค

ก็เมื่อยล้าด้วยตรากตรำทำงาน ต่างพากันดุ่ม ๆ เดินกลับเคหสถานเห็นไร ๆ เงาหมูไม่อัน
โดดเดี่ยวอยู่คนเดียวก็ขี้ดียวออกทุกที ๆ มีขอบปริมณฑลเป็นรัศมีแห่งสีรุ้ง อันกำแพง
เชิงเทียนป้อมปราการที่ล้อมกรุงรวมทั้งทวารบาลทางเข้านครเล่า มองดูในขณะนั้นเห็นรูปเค้า
ได้ชัดเจนแจ่มแจ้งดังว่านิรมิตไว้มีสุ่มทุ่มพุ่มไม้ดอกออกดอกโอบอ้อมแน่นเป็นชนิดถัดไปเป็นทิว
เขาสูงตระหง่าน มีสีในเวลาตะวันขอแสงปานจะฉกเอาไว้เพื่อแข่งกับแสงสัณเฑาะว์เศษ มีบุษยราภ
บัณฑุรารรณ และก่องแก้วโกเมน แม้วรวมกันให้พ่ายแพ้ละนั้น”

– ความก่อดสำคัญคือ กรุงราชคฤห์ในยามสนธยา เป็นการพรรณนาขยายความก่อด
สำคัญให้เห็นภาพของกรุงราชคฤห์ในยามเย็นชัดเจนและคมชัดยิ่งขึ้น

ข. คุณลักษณะของประโยคที่มีประสิทธิผล

ประโยคที่มีประสิทธิผลเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เขียนและผู้อ่านสื่อความเข้าใจตรงกัน
ได้ชัดเจน ลักษณะประโยคเช่นนี้นับเป็นประโยคที่ดีในการเขียน ถ้อยคำไพเราะ สั้นกระชับ
ถูกต้องตรงตามที่คุณเขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ลักษณะของประโยคที่มีประสิทธิผล
แบ่งเป็น 4 ชนิดคือ

1. เอกภาพของประโยค (Unity)
2. สัมพันธภาพของประโยค (Coherence)
3. การเน้นประโยค (Emphasis)
4. การรวบประโยค (Condensation)

1. เอกภาพของประโยค

ประโยคที่มีเอกภาพหมายถึง ประโยคที่มีเหตุผล มีสัมพันธภาพตามจุดมุ่งหมาย
ของประโยคที่ต้องการสื่อความเข้าใจมายังผู้อ่าน ไม่มีเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง
เข้ามาแทรกทำให้เสียความ หรือข้อความสั้นมากจนขาดใจความสำคัญ เช่น

“ถ้าท่านชอบเล่นสกี ท่านก็ต้องชอบพัทธยา”

ในประโยคนี้ หากเขียนข้อความใหม่จะได้ ดังนี้

1. ถ้าท่านชอบเล่นสกี (ประโยคนี้เพียงเสนอความคิดเท่านั้น ประโยคไม่สมบูรณ์)
2. ถ้าท่านชอบเล่นสกี ท่านต้องชอบพัทธยาที่มีทะเลสีเขียว ฟ้าสีครามและขุนเขา
โคจรอบ (ประโยคนี้มีส่วนประกอบอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเล่นสกี แต่เกี่ยวกับการพักผ่อน
หย่อนใจ)
3. ท่านชอบเล่นสกี ท่านชอบพัทธยา (ประโยคนี้เป็นสองประโยคที่ไม่มีคำเชื่อม)

ทั้งสามประโยชน์ขาดเอกภาพของประโยชน์ ซึ่งแตกต่างจากประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ มีเอกภาพ สันกระชับ ได้รับความถูกต้องชัดเจน

อย่างไรก็ดี ประโยชน์ที่มีเอกภาพจะต้องกล่าวเนื้อความไปทำนองเดียวกัน โดยไม่นำ สิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กันมากกล่าว ซึ่งจะทำการสื่อความจากผู้เขียนไปยังผู้อ่านใจวีเขาได้ เช่น

“ทองคำเป็นแร่ที่มีสีเหลือง ลักษณะคล้ายดอกบวบ คนจึงนิยมนับถือทองคำว่าเป็นของมีค่า เช่นเดียวกับเพชรนิลจินดา ซึ่งสามารถใช้ติดสินบนหรือซื้อขายชีวิตของมนุษย์ได้โดยใช้ความละโมภเป็นพื้นฐาน”

ลักษณะประโยชน์เช่นนี้แตกความคิดออกไปหลายแง่หลายมุม โดยมีได้ขยายความสำคัญคือทองคำให้เห็นเด่นชัด มีประโยชน์ที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้อ่านไม่ทราบความมุ่งหมายที่แน่นอนของผู้เขียนว่าต้องการสื่อความเรื่องใด ประโยชน์ที่เป็นเอกภาพควรเป็นลักษณะอย่างนี้คือ

“ทองคำเป็นแร่ที่มีสีเหลือง เป็นสีใกล้เข้าไปกับสีดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นที่นับถือของมนุษย์มาแต่ดึกดำบรรพ์และสีเหลืองถือกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นสีของพระของเทวดา เป็นสีแสดงความเป็นเจ้าเป็นใหญ่ เป็นสีแสดงอำนาจที่ทำให้บังเกิดความนับถือเกรงกลัว มนุษย์จึงนิยมทองคำเจ้าไปข้างให้บังเกิดความนับถือเลื่อมใสต่าง ๆ ด้วย”

การให้รายละเอียดมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านหลงลืมใจความสำคัญ ลักษณะที่ให้รายละเอียดมากเกินไปจึงทำให้ประโยชน์ขาดเอกภาพได้ เช่น

“สงกรานต์วันต้น ชาวบ้านลุกขึ้นแต่ไก่ขัน ทั้งไก่แจ้ ไก่อุและไก่ป่า ขมิขมันหุงข้าว อุ่นแกงแต่งอาหาร เพื่อเตรียมไปตักบาตรถวายพระ สมภาร ลูกวัดรวมทั้งเณร พอรุ่งอรุณ เห็นแสงเงินแสงทองหุงหาอาหารเสร็จ ก็จัดเตรียมอาหาร แกงเนื้อ แกงหมู แกงไก่ แกง เขียวหวาน ขนมนั่น ขนมน้อยฟู ส้มเขียวหวาน องุ่น สับปะรด ฯลฯ และสิ่งของถวายพระ บรรจุลงภาชนะมีถ้วยโถโอชามอย่างดีแล้วแต่จะมี แล้วเอาวางเรียงลงในถาด โต๊ะโตกหรือ กระบุงหรือภาชนะอย่างอื่น ๆ ที่นิยมกันในท้องถิ่น เพื่อนำไปทำบุญตักบาตรและเลี้ยงพระ ที่วัดประจำหมู่บ้านของตน”

ข้อความที่พิมพ์ตัวหนา แสดงให้เห็นว่า ให้รายละเอียดที่ไม่จำเป็นทำให้ประโยชน์ขาดเอกภาพ ประโยชน์ที่ดีควรเป็นอย่างนี้คือ

“สงกรานต์วันต้น ชาวบ้านลุกขึ้นแต่ไก่ขัน ขมิขมันหุงข้าวต้มแกงแต่งอาหาร เพื่อเตรียมไปตักบาตรถวายพระ พอรุ่งอรุณเห็นแสงเงินแสงทองหุงหาอาหารเสร็จก็จัดเตรียมอาหารและสิ่งของถวายพระ บรรจุลงภาชนะมีถ้วยโถโอชามอย่างดีแล้วแต่จะมี แล้วเอาวางเรียงลงในถาด โต๊ะโตกหรือกระบุงหรือภาชนะอย่างอื่น ๆ ที่นิยมกันในท้องถิ่น เพื่อนำไปทำบุญ

ตักบาตรและเลี้ยงพระที่วัดประจำหมู่บ้านของตน”

2. สัมพันธภาพของประโยค

ประโยคที่มีประสิทธิผล ไม่เพียงแต่มีเอกภาพของประโยคเท่านั้น ยังจำเป็นต้องมีสัมพันธภาพของประโยคด้วย สัมพันธภาพของประโยคย่อมขึ้นกับส่วนประกอบของคำและวลีในประโยคที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความได้แจ่มแจ้งชัดเจน ประโยคที่ขาดสัมพันธภาพมักจะเกิดจากคำหรือวลีที่ไขว่คว้าโดยไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประธานในประโยค อีกประการหนึ่งที่ทำให้ประโยคขาดสัมพันธภาพก็คือการใช้คำขยายผิดที่ เช่น

- “ดูการบริหารบ้านเมืองที่ปกครองกันอยู่ ทำให้ข้าพเจ้าบังเกิดความเบื่อหน่าย” (ขาดความสัมพันธ์)
- “ข้าพเจ้าเฝ้าดูการบริหารบ้านเมืองที่รัฐบาลปกครองอยู่ ทำให้ข้าพเจ้าบังเกิดความเบื่อหน่าย” (ชัดขึ้น)
- “การเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของชาวสลัม การสำรวจสภาพชีวิต จะต้องทำเป็นอันดับแรก” (ขาดความสัมพันธ์)
- “การเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของชาวสลัม เราต้องสำรวจสภาพชีวิตเป็นอันดับแรก” (ชัดขึ้น)

การใช้คำขยายผิดที่ นอกจากทำให้ผู้อ่านเกิดความกำกวมหรือคลุมเครือแล้ว ยังทำให้ความหมายผิดไปหรือประโยคขาดเหตุผลไปด้วย ลักษณะเช่นนี้ทำให้ประโยคขาดสัมพันธภาพ เช่น

- “ข้าพเจ้าเกือบจะอ่านหนังสือทุก ๆ วัน” (ไม่ชัดเจน)
- “ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกือบจะทุก ๆ วัน” (ดีขึ้น)
- ประโยคแรก ไม่ได้อ่านหนังสือเลย ส่วนประโยคหลัง อ่านบ้างแต่ไม่ทุกวัน
- “แรงบันดาลใจที่เกิดจากการพลัดพราก เป็นความเจ็บปวดให้เขาเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น” (ไม่ชัดเจน)
- “ความเจ็บปวดที่เกิดจากการพลัดพราก เป็นแรงบันดาลใจให้เขาเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น” (ดีขึ้น)

ประโยคแรก วลีที่ไขว่คว้าประธานนั้นไม่สัมพันธ์กัน ส่วนประโยคหลังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันดีกว่า

“นักมวยย่อมชนะคู่ต่อสู้ที่ใช้สมองและกำลัง” (ไม่ชัดเจน)

“นักมวยที่ใช้สมองและมีกำลังก็ย่อมชนะคู่ต่อสู้” (ดีขึ้น)

ประโยคแรก ใช้วลีขยายผลที่ ส่วนประโยคหลัง ใช้วลีขยายถูกต้อง ทำให้ประโยคมีสัมพันธภาพ

3. การเน้นในประโยค

การเน้นในประโยคเป็นสิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างประโยคที่มีประสิทธิผล การจัดลำดับคำหรือประโยคให้มีน้ำหนักเน้นจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ ประโยคที่มีลักษณะเน้นในประโยคจะต้องมีลีลาจังหวะ ชัดเจนและราบรื่น ในทางตรงกันข้าม การเน้นในประโยคหากจัดลำดับการเน้นไม่ดีพอ จะทำให้ประโยคนั้นบกพร่องได้ เช่น การลำดับข้อความที่ขาดเหตุผล การไม่เรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การใช้คำซ้ำโดยไม่จำเป็นและการใช้คำฟุ่มเฟือย เป็นต้น โดยปรกติการเน้นในประโยคมักอยู่ต้นประโยคหรือท้ายประโยค เช่น

“แม่น้ำ ผู้มีศัสตราในมือ สัตว์มีเล็บ สัตว์มีเขา สตรี และราชสกุล
ไม่ควรไว้ใจ” (ไม่มีน้ำหนักเน้น)

“อย่าไว้ใจ แก่แม่น้ำ ผู้มีศัสตราในมือ สัตว์มีเล็บ สัตว์มีเขา สตรี
และราชสกุล” (เน้นชัดต้นประโยค)

“บัณฑิต คือ ผู้ที่เห็นภริยาของผู้อื่นเสมอมารดาตน เห็นทรัพย์ของผู้อื่นเสมอ
ก่อนตน และเห็นสัตว์ทั้งหลายเสมอด้วยตน” (ไม่มีน้ำหนักเน้น)

“ผู้ใดเห็นภริยาของผู้อื่นเสมอมารดาตน เห็นทรัพย์ของผู้อื่นเสมอก่อนตน
และเห็นสัตว์ทั้งหลายเสมอด้วยตน ผู้นั้นคือบัณฑิต” (เน้นชัดท้ายประโยค)

การจัดลำดับความกล่าวย่อมมีเหตุผล และการจัดลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการเน้นประโยคให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

“คำอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อผู้น้อยมักเป็นว่า ขอให้สมบูรณ์ด้วย อายุ สุขะ วรรณะ
พละ ธารสมบัติ และปฏิภาณ” (ไม่ลำดับ)

“คำอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อผู้น้อยมักเป็นว่า ขอให้สมบูรณ์ด้วย อายุ วรรณะ
สุขะ พละ ปฏิภาณ และธารสมบัติ” (ชัดเจน)

“พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ว่า พระองค์ทรงประกาศศาสนาพุทธแล้ว เพื่อความ
มีชื่อเสียง แล้วให้ชาวโลกนับถือ แต่มิได้ข่มขู่ผู้อื่น แต่เพื่อให้ชาวโลกหลุดพ้นจากความทุกข์”
(ซ้ำซาก)

“พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ว่า พระองค์ทรงประกาศศาสนาพุทธ เพื่อความมี
ชื่อเสียงก็หาไม่ เพื่อให้ชาวโลกนับถือก็หาไม่ เพื่อยกตนข่มผู้อื่นก็หาไม่ แต่เพื่อให้ชาวโลก
หลุดพ้นจากความทุกข์” (มีน้ำหนัก)

การใช้คำฟุ่มเฟือยทำให้ประโยคยืดยาวเกินความจำเป็นและทำให้ประโยคขาดความกระชับ แม้ประโยคจะมีน้ำหนักแน่น ก็ไม่ทำให้ประโยคนั้นดีขึ้น เช่น

- “กองทัพบกของสหรัฐอเมริกาเป็นกองทัพบกที่เข้มแข็งที่สุดในโลก” (ฟุ่มเฟือย)
“กองทัพบกของสหรัฐอเมริกาเข้มแข็งที่สุดในโลก” (กระชับ)
“เขาถูกประหารชีวิตเป็นศพไปแล้ว ที่เรือนจำบางขวาง” (ฟุ่มเฟือย)
“เขาถูกประหารชีวิตแล้วที่เรือนจำบางขวาง” (กระชับ)

4. การรวบประโยค

การรวบประโยคเป็นการทำให้ประโยคกระชับขึ้น โดยการนำประโยคหลาย ๆ ประโยคมาเชื่อมต่อกันด้วยสันธานคู่ หรือการรวบประโยคโดยหลีกเลี่ยงประโยคความเดียวหลาย ๆ ประโยคทำให้เป็นประโยคเดียวกันแต่กระชับและสมบูรณ์ หรือการลดคำหรือวลีที่ไม่จำเป็นโดยใช้คำกระชับขึ้น เช่น

“แต่ต้นไม้มันช่างผิดกับบ้านเราเสียจริง ๆ ก็ปลูกเป็นต้นหรือกอที่พอจุกระถางดินขนาดต่าง ๆ กะให้พอออกดอกพร้อมกันหมด ด้วยอาศัยเลี้ยงกิ่งที่แข็งลิดกิ่งที่อ่อนเสีย ตัดให้คงข้อพอเสมอกัน เมื่อแตกออกมาก็แตกพร้อมกันเท่ากัน กุหลาบต้นหนึ่งมันมีดอกพร้อมกันหมด ตั้งยี่สิบสามสิบดอก บานบ้าง ตุมบ้าง แยมบ้าง ทอยกันไป” (ไม่ลำดับ)

“แต่ต้นไม้มันช่างผิดกับบ้านเราเสียจริง ๆ ก็ปลูกเป็นต้นหรือกอที่พอจุกระถางดินขนาดต่าง ๆ กะให้พอออกดอกพร้อมกันหมด ด้วยอาศัยเลี้ยงกิ่งที่แข็งลิดกิ่งที่อ่อนเสีย ตัดให้คงข้อพอเสมอกัน เมื่อแตกออกมาก็แตกพร้อมกันเท่ากัน กุหลาบต้นหนึ่งมันมีดอกพร้อมกันหมด ตั้งยี่สิบสามสิบดอก ตุมบ้าง แยมบ้าง บานบ้าง ทอยกันไป” (ชัดขึ้น)

การใช้คำซ้ำในประโยคโดยไม่จำเป็น จะทำให้ประโยคนั้นไม่ไพเราะ ขาดความสมดุล แต่คำซ้ำที่ต้องการเน้นก็จะช่วยให้ประโยคมีน้ำหนัก มีความชัดเจนและประทับใจ เช่น

“คำสุภาษิตย่อมเป็นหัวใจ รวมทั้งเป็นคำย่อของธรรมที่ดี อาจใช้ได้ทั้งโลกีย์ ทั้งโลกุตระ ทั้งพระทั้งภคฤหัสถ์ ทั้งบุรุษทั้งสตรี” (ซ้ำซาก)

“คำสุภาษิตย่อมเป็นหัวใจ เป็นคำย่อของธรรมที่ดี อาจใช้ได้ทั้งโลกีย์และโลกุตระ ทั้งพระและภคฤหัสถ์ ทั้งบุรุษและสตรี” (มีน้ำหนัก)

“เมื่อไม่รบต้องพินาศแน่ เมื่อรบยังมีทางรอดชีวิต เหล่าปราชญ์ย่อมตัดสินใจว่าต้องรบแท้จริง” (ประโยคหลวม)

“กาลใด เมื่อไม่รบต้องพินาศแน่ แต่เมื่อรบยังมีทางรอดชีวิต กาลนั้น เหล่าปราชญ์

ข้อมตัดสินแล้วว่า ต้องรบแท้จริง”

(รวบประโยค)

“คนมีทรัพย์ เป็นผู้ฆ่าพราหมณ์ เป็นที่นับถือ ผู้ไร้ทรัพย์ มิวังศ์สกุลเท่าเทียม
พระจันทร์ ถูกสบประมาท” (ประโยคหลวม)

“คนมีทรัพย์ แม้เป็นผู้ฆ่าพราหมณ์ ยังไม่วายเป็นที่นับถือ ผู้ไร้ทรัพย์ ต่อให้มิวังศ์
สกุลเท่าเทียมพระจันทร์ ก็ข้อมถูกสบประมาท” (รวบประโยค)

“ชื่อของผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ คือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช” (ประโยคหลวม)

“ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้คือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช” (รวบประโยค)

3. ส่วนนวนโวหาร

ส่วนนวนโวหาร หมายถึง กระบวนการที่มีวิธีการเรียบเรียงเป็นพิเศษให้แสดงอารมณ์
ได้เพิ่มขึ้นและให้สื่อสารกระทบอารมณ์ของผู้อ่าน หรือผู้ฟังได้ผลยิ่งขึ้นกว่าการกล่าวตรงไป
ตรงมาตามธรรมดา ส่วนนวนโวหารแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

ก. จินตภาพ (Image) หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจตามที่ประสาทสัมผัสของแต่ละ
คนเคยมีประสบการณ์มา

ข. ภาพพจน์ (Figure of Speech) หมายถึง วิธีการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีพลังแรงขึ้น
ให้ภาพที่บรรยายคมชัดขึ้น มีความหมายแยบยลแฝงเร้น พุคอย่างหนึ่งหมายอย่างหนึ่ง

ในเรื่องส่วนนวนโวหารนี้ จะกล่าวถึงภาพพจน์อันเป็นความมงดงามของภาษาที่จำเป็น
เกี่ยวกับการเขียนเพียง 6 ชนิดเท่านั้น คือ

3.1 อุปมา (Simile) หมายถึง การใช้ส่วนนวนโวหารที่นำสิ่งสองสิ่งหรือการกระทำ
มาเปรียบเทียบกัน การเปรียบเทียบนั้นมีใช้การเปรียบเทียบระหว่างของอย่างเดียวกัน แต่
เปรียบเทียบระหว่างของต่างชนิดกัน ภาพพจน์ชนิดนี้มักมีคำเชื่อมที่มีความหมายว่า เหมือน
อยู่ เช่น

“ความเย็นเยือกซ่าแรกเข้าไปในกายเขา เหมือน น้ำซึมลงไปนทราย”

“ชีวิตของเขา เหมือน ไม้ไผ่ล้ฝั่ง”

“ความมั่งมีอุปมาเหมือนธูปลายเท่า ความเป็นหนุ่มอุปมาเหมือน กำลังน้ำที่ตก
จากเขา ความเป็นมนุษย์เสมือน หยาดน้ำอันสั้นไหว ชีวิตอุปมาเหมือน ต่อม้ำ ผู้ใดมี
ใจยั่งยืน แต่ไม่ปฏิบัติธรรมอันเป็นกุญแจไขประตูสวรรค์ ภายหลังผู้นั้นรู้สึกตัวเมื่อถูกชรา
พาให้ทรุดโทรมแล้ว ก็จะถูกไฟคือความเสียใจรุมเผา”

“ก็เห็นกรุงโกสัมพ์ดุงดงามมาก เห็นกำแพงปราการ บ้านเรือนสลบสล้างแลดู
เป็นลดหล่น มีเชิงเทินทำน้ำท่าเรือต้องแสงแดดในเวลาอัสดง ดูประหนึ่งว่า เป็นเมืองทอง”

“จงรักษาศีลให้เหมือนจามรีรักษาหางของมันฉะนั้น”

3.2 **อุปมาอุปไมย (Metaphor)** หมายถึงภาพพจน์ที่เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง คำที่แสดงว่าเหมือนนั้นไม่มีปรากฏอยู่ เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เช่น “ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ”

ประเทศเป็นบ้าน ทหารเป็นรั้ว”

“ลูกคือดวงใจของแม่”

“ชวานาคือกระดูกสันหลังของชาติ”

“สาวลมกรคของไทยชนะเลิศการแข่งขันวิ่ง 100 เมตร เอเชียนเกมส์ปีนี้”

“ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เสาหลักแห่งประชาธิปไตยของไทย”

3.3 **ความขัดแย้งคู่ขนาน (Paradox)** หมายถึง การปรากฏสิ่งที่ตรงข้ามกัน หากมองอย่างผิวเผินจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้งแล้วจะเป็นความจริง สิ่งที่มีลักษณะตรงกันข้ามนั้นอาจเป็นสถานการณ์หรือถ้อยคำก็ได้ เช่น

“ท่านอาจเลี้ยงดูคนเข็ญใจ แต่อย่าให้ทรัพย์แก่ผู้มั่งมีแล้ว โอสถมีไว้เป็นประโยชน์ เกื้อกูลแก่คนเจ็บป่วย ผู้มีร่างกายบริบูรณ์ จะประโยชน์อะไรด้วยยา”

“พวกเราที่ทำตัวเป็นไท แต่ใจเป็นทาสนั้น มีอยู่ดาษดื่นในบ้านเมืองของเรา”

“คนชั่วเหมือนกับหม้อดิน แตกสลายง่ายและซ่อมยาก แต่คนดีเปรียบเหมือนหม้อทอง ยากที่จะแตกแต่ประสานง่าย”

“ดวงจิตของเหล่าผู้มีใจใหญ่ ย่อมอ่อนละนุน เหมือนดอกบัวในเวลาสมบุรณ์ และแข็งกร้าวเหมือนก้อนหินแห่งภูเขาหลวงในเวลาวิบัติ”

3.4 **บุคลาธิษฐาน (Personification)** หมายถึง การทำให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต สัตว์อื่น ๆ หรือพืชแสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและกิริยาอาการเหมือนอย่างมนุษย์ได้ เช่น

“ความตายยืนอยู่เหนือข้าพเจ้า และกำลังคืบคลานเข้ามาใกล้อย่างช้า ๆ”

“ท้องทะเลเปลือยอกรับแสงจันทร์ที่สาดแสงต้องเกลียวคลื่นซึ่งเคลื่อนเข้าหาฝั่ง ตลอดเวลา”

“เสียงนกนางแอ่นเล็ก ๆ พุดคุยกันอยู่บนกิ่งมะม่วงใกล้หน้าต่าง ฉันจึงเรียกความรู้สึกครั้งหลังครั้งต้นมาได้”

“จำไว้ว่า ความมั่งมีที่เราอยากได้ แต่ไม่สามารถขึ้นถึงจะฆ่าเธอ สภาพที่จนกว่าต่ำกว่านั้นแหละ จะช่วยต่อ ชีวิตของเธอให้ยืนยาว”

“เขาวาน่าจะฝนตก ฤกษ์ไม่มีฝนก็ได้แต่พยับหน้าเรื่อยไป แต่ที่แท้รู้ไม่ได้เลย ในวันนี้เป็นบอกละเอียดเรื่องแคดออก จนออกคิดถึงพระอาทิตย์ที่เคยเห็นหน้ากันอยู่เสมอ ๆ

แต่ที่จริงตอนบ่าย ๆ หน้านี้ฉันเคยอยากให้พระอาทิตย์ลาฉันไปเสียสักทีบ่อย ๆ เพราะฉัน
ฝรั่งจึงสันตโง่กันถึงดินฟ้าอากาศเป็นส่วนแห่งคำปราศรัยอันหนึ่ง เพราะพระอาทิตย์
ไม่ขมิงตาอยู่เสมอเหมือนบ้านเรา”

3.5 การกล่าวเกินจริง (Overstatement) หมายถึง การกล่าวเกินกว่าที่เป็นความจริง
แต่ให้อารมณ์และเน้นความรู้สึก เช่น

“ต้องนั่งนอนเฉยจนเรือแล่นใบเข้าปากน้ำทำจัน จึงดูโง่งงได้ หัวเหมือนไส้จะขาด”

“อ้ออุ้งจิ้งจก ทุกวันนี้ แผ่นดินร้อนทุกเส้นหญ้า เขาก็ข้อมแข็งอยู่แล้ว พระเจ้า
เห็นเต็นท์นั้นอุปมาดังฟองไก่อันวางอยู่เหนือหน้าศิลา ขุนนางกับอาณาประชาราษฎร์นั้น
อุปมาดังหยากเขื่ออันใกล้กองเพลิง มิได้รู้ว่าความตายจะมาถึงเมื่อใด”

“แม้จะนำเอาความงามของนางในสามโลก ก็มีอาจเทียบความงามของนางอันเป็น
ที่รักได้”

“เมื่อสหรัฐอเมริกาแสดงแสนยานุภาพให้ปรากฏขึ้นครั้งใดโลกย่อมสั่นสะเทือน
ด้วยความหวาดผวาคงครั้งนั้น”

“ผมรักคุณยิ่งกว่าชีวิต ความตายยังมีอาจมาพรากเราทั้งสองให้จากกันไปได้”

3.6 การเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) หมายถึง การเลียนเสียงที่เกิดตาม
ธรรมชาติ ได้แก่ เสียงสัตว์ร้อง ฝนตก น้ำไหล หรือการใช้คำที่นำให้สะท้อนความรู้สึก เช่น

“กลางที่คงได้ยินเสียงสัตว์ร้ายมีร่างกายกำยำ ข้ำสวบ ๆ แหวกพงมา หรือเห็นช้างป่า
เดินมาเป็นโขลง ๆ ก็ตกใจขวัญหายรีบหนีไปโดยเร็ว มีดกล้าลงที่ไหนก็หยุดพักแรมที่นั่น นอน
ไม่ค่อหลับ เพราะกลัวความมืดมองไม่เห็นอะไร ได้ยินแต่เสียงสัตว์ร้ายร้องกระหึ่มพึมพำ
น่าสะพรึงกลัว เสียงลมพัดมากระทบใบไม้ดังฮือ ๆ คล้ายกับเป็นเสียงศัตรูหมู่ร้ายเหยียบย่อง
เข้ามา ฉะนั้น เสียงฟ้าร้องลั่นเปรี้ยง ๆ แลบบแลบบปลาในเวลากลางคืน เกิดพายุใหญ่พัด
โค้นต้นไม้หักล้มระเนนระนาด ฝนตกสาดท่วมที่พักอาศัยดูประหนึ่งว่ามีอำนาจอะไรซึ่งพยายาม
แต่จะคอยทำลายล้างผลาญตน”

“เมื่อเด็กพูดได้อ้อแอ้ยังไม่เป็นภาษา เรียกกันว่าเล่นน้ำลายแล้ว ต่อมาไม่ซำก็
จะสอนพูด”

“น้ำตกไหลซก ๆ กระเซ็นซอกซอนไปตามเกาะแก่ง ตกลงสู่ลำธารเบื้องล่าง”

“เสียงลมพัดฮือ ๆ ฟ้าร้องกรืน ๆ และในไม่ช้าฝนตกลงมาเปาะเปาะ เพราะลมพัด
เมฆผ่านไปไกล”

“เสียงพระภิกษุเคาะระฆังดังแห่งห่างเป็นระยะ ๆ แสดงว่าเป็นเวลา 4.00 น.
ซึ่งพระเริ่มต้นขึ้นมาสวดมนต์ก่อนออกบิณฑบาตในยามเช้า”

แบบฝึกหัด

1. คำต่อไปนี้ คำใดเป็นคำเดิม และคำใดเป็นคำขี้ม

มหาสมุทร ช่า จำเรียง ญาติ สอก วิไล กะละมัง แม่น้ำ พนม
กรู

คำเดิม

_____

_____

_____

คำขี้ม

_____

_____

_____

2. คำต่อไปนี้เป็นคำมาจากภาษาใด

เจริญ เทมปุระ สุริยัน มัจฉา กำแหง การาวาน มห้ศจรรย
เฟิน บะหมี่ ทูเรียน

คำ

_____

_____

_____

_____

_____

ภาษา

_____

_____

_____

_____

_____

fil

_____

_____

_____

_____

_____

ภาษา

_____

_____

_____

_____

_____

3. จงแต่งประโยคที่มีลักษณะคำต่อไปนี้

- 3.1 ความหมายโดยนัย
- 3.2 สำนวน
- 3.3 พหูศัพท์
- 3.4 ภาษาที่มีแบบแผน
- 3.5 ความเที่ยงตรง
- 3.6 ไวยากรณ์
- 3.7 สำนวนอ้อมค้อม
- 3.8 คำพ้องเพี้ยน
- 3.9 คำเน้นหรือคำแสดงเงื่อนใจเกินความจำเป็น
- 3.10 การเลียงคำ

4. จงแต่งประโยคประเภทต่อไปนี้
  - 4.1 ประโยคความซ้อน
  - 4.2 ประโยคขนานความ
  - 4.3 ประโยคกระชับ
  - 4.4 เอกภาพของประโยค
  - 4.5 การเน้นประโยค
5. จงแต่งประโยคหรือข้อความที่มีภาพพจน์ต่อไปนี้
  - 5.1 อุปมา
  - 5.2 อุปลักษณ์
  - 5.3 ความขัดแย้งคู่ขนาน
  - 5.4 บุคลาธิษฐาน
  - 5.5 การกล่าวเกินจริง
  - 5.6 การเลียนเสียงธรรมชาติ